M011123F01

Time : 2½ Hours [Total Marks: 75]

N.B. 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicates full marks.

Q. 1 (A) Choose the correct alternative (Any eight) 08

1) .....is the holy book of the Sikhs.
(Guru Granath Sahib, Bible, Quran)
2) In India, the state of .....has the lowest gender ratio.
(Rajasthan, Haryana, Punjab)
3) The major cause of the declining sex ratio is .....
(Poverty, Pollution, Smoking)
4) .....is the main reason for female foeticide.
(Preference of male child, Unemployment, Globalisation)
5) Gender is a ..... concept
(Sociological, Economic, Biological)
6) There are ..... schedules in the Indian Constitution.
(12, 13, 14)
7) .....is the chief architect of the Indian constitution.
(Dr. Rajendra Prasad, Dr.B.R.Ambedkar, Acharya Kripalni)
8) India has a .....Party System.
(Multi, Dual, Single)
9) Prime Minister is the .....head in India.
(Executive, Judicial, Legislative)
10) 73rd Amendment of the Indian Constitution is related to .....
(Independent Judiciary, Panchayati Raj, Parliamentary System)

(B) State whether the following statements are True or False (Any seven ) 07

1) Tribal population is found in the urban areas.
2) English is the secondary official languages of the Indian Union
3) Split personality is a type of psychosis mental disorder.
4) Night blindness is caused due to deficiency of vitamin C.
5) Each tribal group of India has a language of its own.
6) Regionalism can cause inter-state tension and confrontation.
7) All those who have attained 18 years of age have the right to vote in India.
8) The judiciary is dependent on the parliament for its day to day functioning.
9) There are 10 Fundamental Duties enshrined in the Indian Constitution.
10) Municipal corporations are formed as per the Act of the state government.

Q. 2 (A) Explain the causes of gender disparity in India? 15

**OR**

(B) What are the services provided to physically disabled persons? Explain its. 15

Q. 3 (A) Explain the causes and effects of women violence in India. 15

**OR**

(B) Discuss various issues regarding communalism in India. 15

Q.4 (A) Discuss the fundamental duties of Indian citizens. 15

**OR**

Q. 4 (B) Setae the basic features of Indian constitution. 15

Q. 5 (A) Explain the various socio-economics and cultural problems in India. 15

**OR**

Q. 5 (B) Write short notes on (any three) 15

a) Role of women in Politics
b) Linguistic Diversity
c) Way to achieve communal harmony
d) India's Literacy Rates
e) Characteristic of urban population

(मराठी रूपांतर)

वेळ: ३ तास एकूण गुण ७५

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न १ (अ) योग्य पर्याय निवडा (कोणतेही आठ)

१) ---------- हा शिखांचा पवित्र ग्रंथ आहे.
(गुरु ग्रंथ साहिब, बायबल, कुराण)

२) भारतात ------ राज्यात सर्वात कमी लिंग गुणोत्तर आहे.
(राजस्थान, हरियाणा, पंजाब)

३) घटत्या लिंग गुणोत्तराचे प्रमुख कारण ------ होय.
(गरिबी ,प्रदूषण, धूम्रपान)

४) स्त्री भ्रूणहत्येचे मुख्य कारण ------- होय.
(पुरुष मुलाचे प्राधान्य, बेरोजगारी, जागतिकीकरण)

५) लिंग ही ------ संकल्पना आहे.
(समाजशास्त्रीय, आर्थिक, जैविक)

६) भारतीय राज्यघटनेत -------- परिशिष्टे आहेत.
(१२, १३, १४)

७) -------- हे भारतीय संविधानाचे प्रमुख शिल्पकार आहेत.
(डॉ. राजेंद्र प्रसाद, डॉ. बी. आर. आंबेडकर, आचार्य कृपलनी)

८) भारतात ------- पक्ष प्रणाली आहे.
(बहु, दुहेरी, एकल)

९) पंतप्रधान हे भारतातील -------- प्रमुख आहेत.
(कार्यकारी, न्यायिक, विधिमंडळ)

१०) भारतीय राज्यघटनेची 73 वी घटनादुरुस्ती -------- शी संबंधित आहे.
(स्वतंत्र न्यायव्यवस्था, पंचायती राज, संसदीय व्यवस्था)

(ब) खालील विधाने चूक की बरोबर आहेत ते सांगा (कोणतेही सात)

१) आदिवासी लोकसंख्या शहरी भागात आढळते.

२) इंग्रजी ही भारतीय संघराज्याची दुय्यम अधिकृत भाषा आहे

३) स्प्लिट पर्सनॅलिटी हा एक प्रकारचा मानसिक मनोविकार आहे.

४) क जीवनसत्वाच्या कमतरतेमुळे रातांधळेपणा होतो.

५) भारतातील प्रत्येक आदिवासी समूहाची स्वतःची एक भाषा आहे.

६) प्रादेशिकता आंतरराज्य तणाव आणि संघर्षाला कारणीभूत ठरू शकते.

७) १८ वर्षे पूर्ण झालेल्या सर्वांना भारतात मतदानाचा अधिकार आहे.

८) न्यायपालिका दैनंदिन कामकाजासाठी संसदेवर अवलंबून आहे.

९) भारतीय संविधानात १० मूलभूत कर्तव्ये समाविष्ट आहेत.

१०) राज्य सरकारच्या अधिनियमानुसार महानगरपालिका स्थापन केल्या जातात.

प्रश्न २ अ) भारतातील लिंग गुणोत्तर विषमतेची कारणे स्पष्ट करा ? किंवा

प्रश्न २ ब) शारीरिक दृष्ट्या अपंग व्यक्तींना कोणत्या सेवा दिल्या जातात? स्पष्ट करा.

प्रश्न ३ अ) भारतातील महिला अत्याचारांची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा. किंवा

प्रश्न ३ ब) भारतातील जातीयवादाशी संबंधित विविध मुद्द्यांवर चर्चा करा.

प्रश्न ४ अ) भारतीय नागरिकांच्या मूलभूत कर्तव्यांची चर्चा करा. किंवा

प्रश्न ४ ब) भारतीय राज्यघटनेची मूलभूत वैशिष्ट्ये सांगा.

प्रश्न ५ अ) भारतातील विविध सामाजिक-आर्थिक आणि सांस्कृतिक समस्या स्पष्ट करा. किंवा

प्रश्न ५ टीपा लिहा (कोणत्याही तीन)

अ) राजकारणातील महिलांची भूमिका

ब) भाषिक विविधता

क) जातीय सलोखा साधण्याचा मार्ग

ड) भारतातील साक्षरता दर

ई) शहरी लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये

Note:- 1) All questions are compulsory.
2) All questions carry equal Marks .
3) Figures to the right indicates full marks.

Q.1 A) **Fill in the blanks .( Any Eight)** 08

1 NCC finally established in India on --------
2 Problem solving enable us to deal with ---------in our lives.
3 In India, ---------- takes care of internal security.
4 We turn ---------- degrees in 'peeche Mur'.
5 There are --------- cores of life skills which helps in enhancing the personality of an individual.
6 ---------- is a holly book of Hindus.
7 When you feel stressed, try to express your ---------- .
8 S.L.R. Stands for ---------- .
9 ---------- is overall incharge of NCC.
10 A line of men standing one behind the other is called a ---------- .

Q.1 B) **State the following sentences are true or false.( Any seven)** 07

1) Discipline means quick and willing obedience to instruction.
2) Each group headquarter is headed by an officer of the rank of Lt. General.
3) In an integrated country people do not share common goals.
4) Tejchal starts with left foot .
5) The vehicle pulling the parasailing should have enough pulling power .
6) MPI stands for Mean point of impact.
7) Passive communicators believes that everyone should like them .
8) Effective range of 0.22 rife is 100 yards.
9) Watching TV can be a huge time waster.
10) In visram position distance between heel to heel remains 12 inches.

Q.2 **Answer the following .**

1) What are the objectives of NCC? 07
2) What are the main features of RDC camp? 08

OR

1) List the duties and responsibilities of NCC cadets. 07
2) What are the main features of EBSB Camp? 08

Q.3 **Answer the following .**

1) Name the 10 Parts of 7.62 mm S.L.R. 07
2) What is the importance of national unity? 08

OR

1) What is the importance of weapon training? 07
2) How can youth contribute individually for nation building. 08

Q.4 **Answer the following .**

1) What are the points to be checked during Savdhan? 07
2) Write full NCC song . 08

OR

1) What are the stress management techniques . 07
2) Explain the various Rank in Army ,Navy and Air force. 08

Q.5 **Answer the following .**

1) Write the name of different types of obstacles course use in NCC training. 07
2) What is solar energy? How it is produce and use. 08

OR

1) What point should kept in to mind to improve public speaking skills? 07
2) What are the various types of groups? 08

[illegible]

[illegible] आहेत. [illegible]

[illegible] रिकाम्या जागा भरा. (कोणतेही आठ) ०८

१ NCC अखेर भारतात -------- रोजी स्थापन झाली.

२ समस्या सोडवण्याला आपल्याला आपल्या जीवनात ---------- हाताळण्यास सक्षम करते.

३ भारतात ---------- [illegible] अंतर्गत सुरक्षेची काळजी घेते.

४ कॅडेट पिछे मूड [illegible] ----------अंश वळतो.

५ -------- जीवन कौशल्ये आहेत जी व्यक्तीचे व्यक्तिमत्व वाढवण्यास मदत करतात.

६ ------हा हिंदू चा पवित्र ग्रंथ आहे.

७ जेव्हा तुम्हाला तणाव वाटत असेल तेव्हा तुमचे ---------- व्यक्त करण्याचा प्रयत्न करा.

८ S.L.R. याचा अर्थ ---------- आहे. .

९ ---------- हे NCC चे प्रभारी असतात .

१० एकमेकांच्या मागे उभ्या असलेल्या छात्रांच्या ओळीला ---------- म्हणतात.

प्र.क्र१ब खालील वाक्य चूक कि बरोबर ते सांगा. (कोणतेही सात) ०७

१ शिस्त म्हणजे सूचनांचे त्वरित आणि स्वेच्छेने पालन करणे.

२ प्रत्येक गट मुख्यालयाचे प्रमुख लेफ्टनंट जनरल दर्जाचा अधिकारी असतो.

३ एकात्मिक देशात लोकांची उद्दिष्टे समान नसतात .

४ तेज चाल डाव्या पायाने सुरू होते.

५ पॅरासेलिंग खेचणाऱ्या वाहनामध्ये पुरेशी खेचण्याची शक्ती असावी.

६ MPI म्हणजे मीन पॉइंट ऑफ इम्पॅक्ट.

७ निष्क्रीय संप्रेषकांचा असा विश्वास आहे की प्रत्येकाला ते आवडले पाहिजे.

८ 0.२२ राइफची प्रभावी श्रेणी १०० यार्ड आहे.

९ टीव्ही पाहणे खूप वेळ वाया घालवू शकते.

१० विस्राम स्थितीत टाच ते टाच मधील अंतर१२ इंच असते.

प्र क्र. २ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा .

१ NCC ची उद्दिष्टे काय आहेत? ०७

२ RDC शिबिराची मुख्य वैशिष्ट्ये कोणती? किंवा ०८

१ NCC कॅडेट्सची कर्तव्ये आणि जबाबदाऱ्यांची यादी करा. ०७

२ ईबीएसबी कॅम्पची मुख्य वैशिष्ट्ये काय आहेत ? ०८

प्र क्र. ३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा .

१ ७.६२ मिमी S.L.R च्या १० भागांची नावे द्या. ०७

२ राष्ट्रीय एकात्मतेचे महत्व काय आहे ? किंवा ०८

१ शस्त्र प्रशिक्षणाचे महत्त्व काय आहे? ०७

२ राष्ट्र उभारणीसाठी युवक वैयक्तिकरित्या कसे योगदान देऊ शकतात? ०८

प्र क्र. ४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा .

१ सावधान स्थिती दरम्यान कोणते मुद्दे तपासायचे आहेत? ०७

२ पूर्ण NCC गाणे लिहा. किंवा ०८

१ तणाव व्यवस्थापन तंत्र काय आहेत ? ०७

२ आर्मी, नेव्ही आणि एअर फोर्समधील विविध पदांचे स्पष्टीकरण करा. ०८

प्र क्र. ५ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा .

१ NCC प्रशिक्षणामध्ये वापरल्या जाणाऱ्या विविध प्रकारच्या अडथळ्यांची नावे लिहा. ०७

२ सौर ऊर्जा म्हणजे काय? त्याचे उत्पादन आणि वापर कसा होतो? किंवा ०८

१ सार्वजनिक बोलण्याचे कौशल्य सुधारण्यासाठी कोणता मुद्दा लक्षात ठेवला पाहिजे? ०७

२ गट कोण कोणत्या प्रकारचे असतात ? ०८

F/B Com
21/11/23

M021123F10

Time:- 3 Hrs. Marks:-100

**Instructions:-**
1. **All questions are compulsory**
2. **Figures to the right indicate full marks.**
3. **Use of simple or scientific calculator is allowed.**

**Q.1 A** **State true or false (any 10). (do not rewrite the statement)** **10**

i Capital expenditures are generally concerned with fixed assets.

ii Purchase of stationery is revenue expenditure.

iii In hire purchase system, full cash price is payable on the date of purchase.

iv Factory insurance is debited to manufacturing account

v Supervisor salaries are debited to manufacturing account.

vi In departmental accounting, rent is allocated on the basis of area occupied by each department.

vii FIFO Method is a perpetual (continuous) inventory system.

viii In hire purchase system, depreciation is chargeable in the books of purchaser.

ix Carriage on purchase of raw material is debited to manufacturing account.

x In Original Cost method of depreciation, the amount of depreciation remains constant every year.

xi In departmental accounting, discount allowed should be allocated in sales ratio.

xii In hire purchase system, interest is calculated on unpaid amount towards price of the asset.

**Q.1 B** **Fill in the blanks and REWRITE the sentence (any 10).** **10**

i Construction of a building is a _____expenditure.

ii In departmental accounts, advertisement is allocated in _____ratio.

iii Unrecorded credit sales should be added to sales and _____.

iv In hire purchases, amount payable by hire purchaser to seller on the date of purchases is called as _____.

v Goods transferred from department A to department B should be debited to Department ____.

vi Debtors Rs.2,00,000, Bad debts Rs.10,000 and RDD provided @5%. The amount of debtors to be shown after making both adjustments = _____.

vii Rent paid Rs.15,000, area occupied by department A & department B in the ratio 2:3. Amount of rent to be shown in department A column = _____.

viii Stock is valued at cost or _____ whichever is less.

ix In manufacturing final accounts, WIP Stands for _____.

x In India, Accounting standards are prepared by _____.

xi Equipments purchased for Rs.3,00,000 and paid on its installation Rs.10,000. Cost of equipments to be shown in balance sheet = _____.

xii _____expenditure is recurring in nature.

**Q.2** Following information is available from the books of M/s. Siddhi Manufacturing Company as on 31st March, 2023. Prepare Manufacturing account, Trading account, Profit & Loss Account and Balance sheet as on that date. **20**



P.T.O.

Trial Balance
As on 31st March, 2023

| Particulars | Amount(Rs) | Particulars | Amount(Rs) |
|---|---|---|---|
| Interest | 12,000 | Capital | 80,000 |
| **Opening stock** | | Sales | 4,50,000 |
| Raw materials | 17,000 | Creditors | 18,000 |
| Work in progress | 19,000 | Interest received | 2,000 |
| Finished goods | 18,000 | Bills payable | 5,000 |
| Purchase of Materials | 1,58,000 | | |
| Carriage on materials | 13,000 | | |
| Direct wages | 44,000 | | |
| Factory rent | 18,000 | | |
| Factory power & fuel | 9,000 | | |
| Supervisor salary | 10,000 | | |
| Machinery | 1,00,000 | | |
| Office expenses | 24,000 | | |
| Cash at bank | 5,000 | | |
| Selling expenses | 20,000 | | |
| Drawings | 7,000 | | |
| Insurance premium | 10,000 | | |
| Bad debts | 1,000 | | |
| Sundry debtors | 70,000 | | |
| | **5,55,000** | | **5,55,000** |

**Adjustments**:

1. Stock on 31st March, 2023 was Raw materials Rs.11,000, Work in Progress Rs.7,800 and Finished goods Rs.18,200
2. Depreciation chargeable on machinery @ 10% p.a.
3. Finished goods destroyed by fire were Rs.10,000 but insurance company admitted a claim for Rs.4,000 only.
4. Provision for doubtful debts to be maintained at 4% on debtors.
5. Outstanding expenses were Factory rent Rs.2,000 and office expenses Rs.2,000

**OR**

**Q.2** Mr.Vijay purchased machinery costing Rs.4,30,000 under hire purchase system from Mega Sales on 1st April, 2021. Amount is payable as Down payment Rs.30,000 and Balance in four equal annual installments starting from 31st March, 2022 with interest on outstanding balance @ 10% p.a. **20**

Depreciation is chargeable @10% p.a. under original cost method.

Books of accounts of both parties are closed on 31st March every year.

**You are required to prepare**:

a. Table showing calculation of installment amount and depreciation

b. Journal entries in the books of Mr. Vijay for 2021-22 and 2022-23.

c. Journal entries in the books of M/S Mega Sales for 2021-22 and 2022-23.

**Q.3** Following information is available from the books of Bhavana Traders. **20**

| Date (Aug.2023) | Particulars | Quantity and Rate per unit |
|---|---|---|
| 1 | Opening stock | 400@ 100 |
| 4 | Purchases | 500@101 |
| 9 | Sales | 600@150 |
| 12 | Purchases | 300@102 |
| 17 | Purchases | 200@103 |
| 21 | Sales | 500@152 |
| 23 | Sales | 200@153 |
| 27 | Purchases | 450@104 |

Calculate the value of closing stock as on 31st **August, 2023** under

a. First In First Out method

b. Weighted average method (Perpetual inventory system)

**OR**

**Q.3** Following information is available from the books of Prajakta Traders. **20**

| Date | Particulars | Quantity and Rate per unit |
|---|---|---|
| **June, 2023** | | |
| 1 | Opening stock | 5,000 @ Rs.80 |
| 4 | Purchases | 6,000 @ Rs.81 |
| 8 | Sales | 7,000 @ Rs.100 |
| 12 | Purchases | 3,000 @ Rs.82 |
| 15 | Shortage | 500 units |
| 18 | Purchases | 3,500 @ Rs.82.5 |
| 19 | Sales | 5,000 @ Rs.102 |
| 24 | Sales | 3,000 @ Rs.103 |
| 25 | Purchases | 2,000 @ Rs.83 |

Calculate the value of closing stock as on 30th June, 2023 under

a. First In First Out method

b. Weighted average method(Perpetual inventory system)

**Q.4** Minal Enterprises has two departments viz. M & N. Following information is available from their books. You are required to prepare Departmental Trading account, Departmental P & L account and Balance sheet. **20**

**Trial Balance**

**As on 31st March, 2023**

| Particulars | Amount(Rs) | Particulars | Amount(Rs) |
|---|---|---|---|
| Stock on 1st April, 2022 | | Sales | |
| *Department M* | 13,000 | *Department M* | 6,00,000 |
| *Department N* | 14,000 | *Department N* | 4,00,000 |
| Purchases | | Discount received | 9,000 |
| *Department M* | 1,00,000 | Sundry creditors | 59,000 |
| *Department N* | 1,50,000 | Capital | 1,85,000 |
| Wages | | Bank overdraft | 21,000 |
| *Department M* | 77,000 | | |
| *Department N* | 52,000 | | |
| Rent & Taxes | 90,000 | | |
| Sundry expenses | 54,000 | | |
| Salaries | 1,00,000 | | |
| Gas and water | 43,000 | | |
| Discount allowed | 32,000 | | |
| Advertisement | 40,000 | | |
| Carriage inward | 30,000 | | |
| Furniture & fittings | 1,20,000 | | |
| Plant & machinery | 2,00,000 | | |
| Sundry debtors | 90,000 | | |
| Drawings | 7,000 | | |
| Cash at bank | 29,000 | | |
| Cash in hand | 33,000 | | |
| | **12,74,000** | | **12,74,000** |

**Additional information:**

1. Stock on 31st March, 2023 was Department M Rs.64,000 and Department N Rs.72,000.
2. Goods costing Rs.10,000 were transferred from Department M to Department N.
3. Goods costing Rs.12,000 were transferred from Department N to Department M.

P.T.O.

4. Depreciation on Furniture and Plant & Machinery @10% p.a.. Depreciation should be allocated equally among the departments.
5. Discount received and carriage inward should be allocated in purchase ratio.
6. Discount allowed and advertisement should be allocated in sales ratio.
7. All other incomes and expenses should be allocated equally.

**OR**

**Q.4** Following information is available from the books of M/s.Shruti Manufacturing Company as on 31st March, 2023. Prepare Manufacturing account, Trading account, Profit & Loss Account and Balance sheet as on that date. **20**

Trial Balance
As on 31st March, 2023

| Particulars | Amount(Rs) | Particulars | Amount(Rs) |
|---|---|---|---|
| Selling expenses | 8,000 | Capital | 1,00,000 |
| **Opening stock** | | Sales | 3,50,000 |
| Raw materials | 10,000 | Creditors | 18,000 |
| Work in progress | 11,000 | RDD | 2,000 |
| Finished goods | 17,000 | Bills payable | 3,000 |
| Purchase of Materials | 1,08,000 | | |
| Carriage on materials | 6,000 | | |
| Direct wages | 34,000 | | |
| Factory rent | 18,000 | | |
| Factory power & fuel | 9,000 | | |
| Supervisor salary | 10,000 | | |
| Machinery | 1,00,000 | | |
| Office expenses | 24,000 | | |
| Cash at bank | 5,000 | | |
| Drawings | 20,000 | | |
| Interest | 7,000 | | |
| Insurance premium | 10,000 | | |
| Bad debts | 1,000 | | |
| Sundry debtors | 75,000 | | |
| | **4,73,000** | | **4,73,000** |

**Adjustments:**

1. Stock on 31st March, 2023 was Raw materials Rs.15,800, Work in Progress Rs.8,800 and Finished goods Rs.31,200
2. Depreciation chargeable on machinery @ 20% p.a.
3. Further bad debts were Rs.4,000.
4. Finished goods destroyed by fire were Rs.7,000 but insurance company admitted claim for Rs.3,000 only.
5. Provision for doubtful debts to be maintained @ 1% on sales.
6. Outstanding expenses :Direct wages Rs.6,000 and office expenses Rs.4,000
7. Credit purchases of materials Rs.2,000 were unrecorded.
8. Insurance premium prepaid Rs.2,000.

**Q.5 A** Write a note on importance of stock valuation. **10**

**B** What are the features of capital & revenue expenditure? **10**

**OR**

**Q.5** **Write short notes ( any 4)** **20**

**a.** Revenue expenditure

**b.** Departmental accounts

**c.** Manufacturing account

**d.** Uses of hire purchase system

**e.** Stock valuation methods

**f.** Capital expenditure



P.T.O.

FYBCOM ECO
3/11/23

M031123F19

**Duration:** 3 hours **Marks:** 100

**Please check whether you have got the right question paper.**

1. All questions are compulsory.
2. All questions have internal choices.
3. Use of simple calculator is permitted.
4. Figures to the right indicate full marks.
5. Draw neat diagrams wherever necessary.

**Q1(A) Select the correct answer from the given options and rewrite the statements.(Any 10)** **(10)**

1. Delphi method is a _____.
   a) survey method b) statistical method c) both a and b d) none of the above
2. Demand is relatively inelastic when_____.
   a) Ed =1 b) Ed=0 c) Ed>1 d) Ed< 1.
3. Opportunity cost is also called as _____ cost.
   a) Total b) average c) marginal d) alternative
4. Ratio of a percentage change in quantity demanded and percentage change in price is called _____.
   a) income elasticity of demand b) price elasticity of demand
   c) price elasticity of supply d) elasticity of substitution.
5. Replacement cost is incurred to replace _____.
   a) workers b) raw material c) the capital d) none of the above
6. A linear iso-quant indicates _____.
   a) continuous substitutability of factors b) perfect substitutability of factors
   c) limited substitutability of factors d) zero substitutability of factors.
7. Long run production function includes_____.
   a) only fixed factors b) only variable factors
   c) both fixed and variable factors d) none of these
8. _____ is an example of internal economies of scale.
   a) labour economies b) technical economies
   c) managerial economies d) all of the above
9. Demand curve is_____.
   a) horizontal b) vertical c) upward sloping d) Downward sloping
10. When total product is maximum, marginal product is _____.
    a) Zero b) Negative c) Maximum d) Constant
11. Which of the following properties of an isoquant is due to diminishing marginal rate of technical substitution?
    a) Negative slope b) concave to the origin
    c) Straight line d) Convex to origin
12. Which of the following curve is used to derive planning curve?
    a) short run average cost b) Short run marginal cost
    c) Long run average cost d) Long run marginal cost

**Q1(B) Write whether the following statements are true or false (Any 10)** **(10)**

1. Variable costs change with change in the level of output.
2. $MRTS_{LK}$ is always constant.
3. Habits make demand for good inelastic.
4. Higher iso-quant shows higher level of output.
5. Demand for a commodity is only depends on price of the commodity.
6. Cross elasticity of demand is calculated for two unrelated products.
7. Total variable cost curve is inverse S shaped curve.
8. A large firm can enjoy marketing economies.
9. In the short run all costs are fixed.
10. Demand curve under monopoly is perfectly inelastic.
11. Two iso-quant curves intersect each other.
12. Macroeconomics is a microscopic study of the economy.

**Q2 Attempt A and B OR C and D**

**(A)** Discuss the meaning & scope of business economics. **(07)**

**(B)** Discuss opportunity cost and marginal principal concept in business economics. **(08)**

**OR**

(C) Explain how concepts of micro economics are used in business decisions. (07)

(D) Complete the following table and calculate TR, AR and MR. (08)

| Output | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Price (Rs) | 20 | 20 | 20 | 20 | 20 | 20 | 20 |
| TR | | | | | | | |
| AR | | | | | | | |
| MR | | | | | | | |

**Q3 Attempt A and B OR C and D**

(A) Discuss the factors affecting price elasticity of demand. (07)

(B) Explain total outlay method of measuring price elasticity of demand. (08)

**OR**

(C) When price is 5 Rs. quantity demanded is 100 units. When price increase to 8 Rs. quantity demanded is 80 units. (07)

i) Calculate price elasticity of demand.

ii) Is demand elastic or inelastic? (08)

(D) Explain the types of demand forecasting.

**Q.4 Attempt A and B OR C and D**

(A) Explain the law of variable proportion. (07)

(B) Discuss external economies and diseconomies of scale. (08)

**OR**

(C) What is the producer's equilibrium? Explain with diagram. (07)

(D) Define Isoquant and explain properties of isoquant. (08)

**Q5. Attempt A and B or C and D**

(A) What is learning curve? Explain with diagram. (07)

(B) Explain the behavior of short run average cost curves. (08)

**OR**

(C) Complete the following table and calculate TFC, TVC, AFC, AVC & AC. (08)

| Quantity | 0 | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| TC (Rs.) | 30 | 50 | 60 | 81 | 118 | 180 |
| TFC | | | | | | |
| TVC | | | | | | |
| AFC | | | | | | |
| AVC | | | | | | |
| AC | | | | | | |

(D) What is cost? Explain sunk cost and social cost. (07)

**Q6 Attempt A and B OR Short notes (any 4)**

(A) Define income elasticity of demand. Explain the types of income elasticity of demand. (10)

(B) Explain the concept of breakeven point with example and diagram. (10)

**OR**

**Short notes (Any 4)** (20)

i)Promotional elasticity of demand

ii)Variables and equations

iii)Opportunity cost.

iv)Expansion path

v)Fixed cost and variable cost

vi)Iso-cost line.

वेळ : २ तास | M031123 F19 | गुण :१००

**कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.**

सूचना : १.सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२.सर्व प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय आहेत.
३.साध्या गणकयंत्राच्या वापरास परवानगी आहे.
४.उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.
५. आवश्यक तेथे सुबक आकृती काढा.

**प्र.१अ खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा. (कोणतेही १०)** (१०)

१. डेल्फी पद्धत ही _____आहे.
अ)सर्वेक्षण पद्धत ब)सांख्यिकी पद्धत क)अ आणि ब दोन्हीही ड)वरीलपैकी कोणतेही नाही.

२. मागणी ही तुलनेने अलवचिक असते तेव्हा _____.
अ) Ed=1 ब) Ed=0 क) Ed>1 ड) Ed<1

३. संधी त्याग खर्चाला _____खर्च असेही म्हणतात.
अ) एकूण ब)सरासरी क) सीमांत ड) पर्यायी

४. मागणी नगातील शेकडा बदल आणि किमतीतील शेकडा बदल यांच्या गुणोत्तरास _____ म्हणतात.
अ) मागणीची उत्पन्न लवचिकता ब) मागणीची किंमत लवचिकता
क) पुरवठ्याची किंमत लवचिकता ड) पर्यायता लवचिकता

५. _____ बदलण्यासाठी बदली खर्च केला जातो.
अ) श्रमिकांना ब) कच्चामाल क) भांडवल ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

६. सरळ रेषीय सम उत्पादन वक्र _____दर्शवितो.
अ) उत्पादन घटकांची सातत्यपूर्ण पर्यायता ब) उत्पादन घटकांची पूर्ण पर्यायता
क) उत्पादन घटकांची मर्यादित पर्यायता ड) उत्पादन घटकांची शून्य पर्यायता

७. दीर्घकालीन उत्पादन फलनामध्ये _____चा समावेश होतो.
अ) फक्त स्थिर घटक ब) फक्त बदलते घटक
क) स्थिर व चल घटक दोन्हीही ड) यापैकी कोणतेही नाही

८. _____ हे आकारमानाच्या अंतर्गत बचतीचे उदाहरण आहे.
अ) श्रमाच्या बचती ब) तांत्रिक बचती
क) व्यवस्थापकीय बचती ड) वरील पैकी सर्व

९. मागणी वक्र हा _____ असतो.
अ) आडवी रेषा ब) उभी रेषा क) खालून वर जाणारा ड) वरुन खाली येणारा

१०. जेव्हा एकूण उत्पादन हे महत्तम असते तेव्हा सीमांत उत्पादन _____असते.
अ) शून्य ब) ऋण क) महत्तम ड) स्थिर

११. खालील पैकी कोणते समउत्पादन वक्राचे वैशिष्ट्य घटत्या सीमान्त तांत्रिक पर्यायप्तेच्या दरामुळे असते?
अ) ऋण उतार ब) आरंभ बिंदूशी अंतर्गोल क) रेषीय ड) आरंभ बिंदूशी बहिर्गोल

१२. खालीलपैकी कोणता वक्र हा नियोजन वक्र काढण्यासाठी वापरतात ?
अ) अल्पकालीन सरासरी खर्च ब) अल्पकालीन सीमांत खर्च
क) दिर्घकालीन सरासरी खर्च ड) दिर्घकालीन सीमान्त खर्च

**प्र.१ब खालील विधाने चूक की बरोबर ते लिहा (कोणतेही १० )** (१०)

१. बदलता खर्च हा उत्पादनाच्या पातळीसह बदलतो.

२. सीमांत तांत्रिक प्रतिस्थापन($MRTS_{LK}$) हा दर कायम स्थिर असतो.

३. सवयी वस्तूंची मागणी अलवचिक बनवतात.

४. उच्च समउत्पादन वक्र उच्च उत्पादन पातळी दर्शवितो.

५. वस्तूची मागणी ही फक्त वस्तूच्या किमतीवर अवलंबून असते.

६. मागणीची छेदक लवचिकता दोन असंबंधित वस्तूंच्या बाबतीत मोजली जाते.

७. एकूण बदलता खर्च वक्र हा इंग्रजीतील उलट्या S आकारासारखा असतो.

८. मोठ्या उत्पादन संस्थांना विपणनातील बचतीचा फायदा मिळतो.

९. अल्प कालावधीमध्ये सर्व खर्च स्थिर असतात.

१०. मक्तेदारीतील मागणी वक्र हा पूर्ण अलवचिक असतो.

११. दोन समउत्पादन वक्र एकमेकांना छेदतात.

१२. समग्रलक्षी अर्थशास्त्र अर्थव्यवस्थेचा सूक्ष्म अभ्यास करते.

**प्र.२ अ आणि ब किंवा क आणि ड या प्रश्नांची उत्तरे लिहा.**

**अ)** व्यावसायिक अर्थशास्त्राचा अर्थ आणि व्याप्ती यावर चर्चा करा. (०७)

**ब)** संधी त्याग खर्च व सीमांत तत्व या व्यावसायिक अर्थशास्त्रातील संकल्पनांवर चर्चा करा. (०८)

**किंवा**

**क)** व्यवसाय निर्णयामध्ये व्यावसायिक अर्थशास्त्रातील आर्थिक संकल्पनांचा वापर कसा होतो ते स्पष्ट करा (०७)

**ड)** खाली दिलेला तक्ता पूर्ण करून एकूण प्राप्ती, सरासरी प्राप्ती, आणि सीमांत प्राप्ती मोजा. (०८)

| उत्पादन | १ | २ | ३ | ४ | ५ | ६ | ७ |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| किंमत (रु) | २० | २० | २० | २० | २० | २० | २० |
| एकूण प्राप्ती | | | | | | | |
| सरासरी प्राप्ती | | | | | | | |
| सीमांत प्राप्ती | | | | | | | |

**प्र.३ अ आणि ब किंवा क आणि ड या प्रश्नांची उत्तरे लिहा.**

**अ)** मागणीच्या किंमत लवचिकतेवर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा. (०७)

**ब)** मागणीची किंमत लवचिकता माप्नाची एकूण खर्च पद्धती स्पष्ट करा. (०८)

**किंवा**

**क)** जेव्हा किंमत ५ रुपये असते, तेव्हा शंभर १०० नगांची मागणी केली जाते. जेव्हा किंमत ८ रुपयांपर्यंत वाढते, तेव्हा मागणी ८० नगांची केली जाते. यावरून (०७)

i) मागणीची किंमत लवचिकता मोजा.

ii) मागणी लवचिक आहे की अलवचिक?

**ड)** मागणी पूर्वानुमानाचे प्रकार स्पष्ट करा. (०८)

**प्र.४ अ आणि ब किंवा क आणि ड या प्रश्नांची उत्तरे लिहा.**

**अ)** बदलत्या प्रमाणाचा सिद्धांत स्पष्ट करा. (०७)

**ब)** आकारमानाच्या बाह्यबचती आणि अबचती यावर चर्चा करा. (०८)

**किंवा**

क) उत्पादकाचा समतोल म्हणजे काय? आकृतीसह स्पष्ट करा. (०७)

ड) सम उत्पादन वक्राची व्याख्या सांगा आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. (०८)

**प्र.५ अ आणि ब किंवा क आणि ड या प्रश्नांची उत्तरे लिहा.**

अ) अध्ययन वक्र म्हणजे काय ?आकृतीसह स्पष्ट करा. (०७)

ब) अल्पकालीन सरासरी खर्च वक्राचे वर्तन स्पष्ट करा. (०८)

**किंवा**

क) खालील तक्ता पूर्ण करून एकूण स्थिर खर्च, एकूण बदलता खर्च, सरासरी स्थिर खर्च, सरासरी बदलता खर्च आणि सरासरी खर्च मोजा. (०८)

| नगसंख्या | ० | १ | २ | ३ | ४ | ५ |
|---|---|---|---|---|---|---|
| एकूण खर्च (रु) | ३० | ५० | ६० | ८१ | ११८ | १८० |
| एकूण स्थिर खर्च | | | | | | |
| एकूण बदलता खर्च | | | | | | |
| सरासरी स्थिर खर्च | | | | | | |
| सरासरी बदलता खर्च | | | | | | |
| सरासरी खर्च | | | | | | |

ड) खर्च म्हणजे काय? बुडीत खर्च आणि सामाजिक खर्च स्पष्ट करा. (०७)

**प्र.६ अ आणि ब किंवा टिपा लिहा.**

अ) मागणीच्या उत्पन्न लवचिकतेची व्याख्या लिहा. मागणीच्या उत्पन्न लवचिकतेचे प्रकार स्पष्ट करा. (१०)

ब) ना नफा ना तोटा संकल्पना उदाहरण व आकृतीच्या साहाय्याने स्पष्ट करा. (१०)

**किंवा**

**टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)** (२०)

i) मागणीची प्रवर्तन लवचिकता

ii) चल व समीकरणे

iii) संधी खर्च

iv) विस्तार पथ

v) स्थिर खर्च व बदलता खर्च

vi) सम उत्पादन खर्च रेषा

M041123F26

FYBCom BMS
4/11/23

Time : 3.00 Hrs

Marks : 100

N.B : 1. All questions are compulsory and carry equal marks,
2. Draw neat maps, sketches and diagrams wherever necessary.
3. Use of map stencil is allowed.
4. Attach Appendix -I (outline map of world) to your answer paper.

Q. 1.A) Study the following thematic map of the world and answer the questions. 10

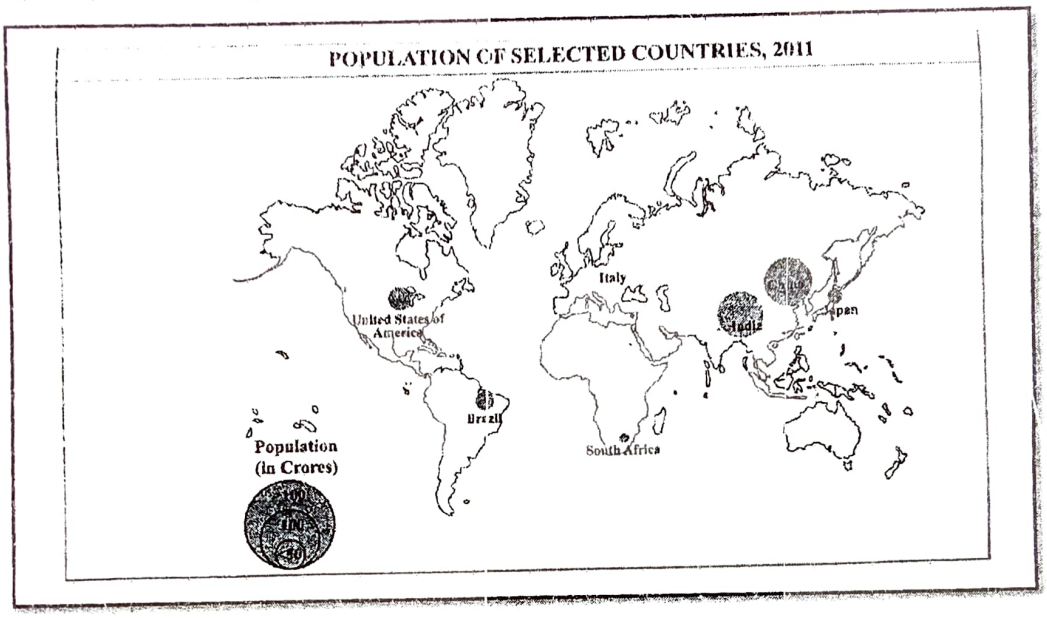


i) What is the theme of the map? 01

ii) Which cartographic technique used in the map? 01

iii) State the population of Japan. 01

iv) Name two countries having less than 50 crores population. 02

v) Name two countries having very large size of population. Why? 03

vi) Compare population between North America and Asia. 02

B) Mark and name the following on the outline map of the world given to you.(Appendix –I) 10

i) A landlocked country.

ii) World largest coffee producer.

iii) Major mountain range in Asia.

iv) Metropolitan in India.

v) Any one African country having low human development index.

vi) Amazon forest

vii) Canal which connect two oceans.

viii) Largest country in the world.

ix) Sahara desert.

x) Any one elongated country.

Q. 2. Attempt any two questions from the following. 20

A) Define ecosystem and state its type.

B) What is environment? Explain components of environment.

C) Write detail note on ecological pyramid.

Q. 3. Attempt any two questions from the following. 20

A) Write in detail the problems associated with forest resources.

B) Give the meaning of conservation and describe the methods of conservation.

C) Explain the factors responsible for resource utilization

Q. 4. Attempt any two questions from the following. 20

A) Write notes on: 1) Population and Environment 2) Environment and human health

B) Explain the measures taken to control population growth in India.

C) With help of suitable diagram describe demographic Transition Theory.

Q. 5. Attempt any two questions from the following. 20

A) Write detail note on emerging smart cities in India.

B) What is migration? Discuss the problems related to migration.

C) Give the term of Urban and explain urban heat islands with neat diagram.

Time : 3.00 Hrs Marks : 100

सूचना १. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य असून सर्वांना समान गुण आहेत.

२. आवश्यक तेथे नकाशे, आराखडे आणि आकृत्या काढा.

३. नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

४. परिशिष्ट – १ जगाचा बाह्यरेषाकृती नकाशाचा उत्तर पत्रिकेला जोडा.

प्र. १. अ. खाली दिलेल्या विषयवार नकाशाचा अभ्यास करून प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

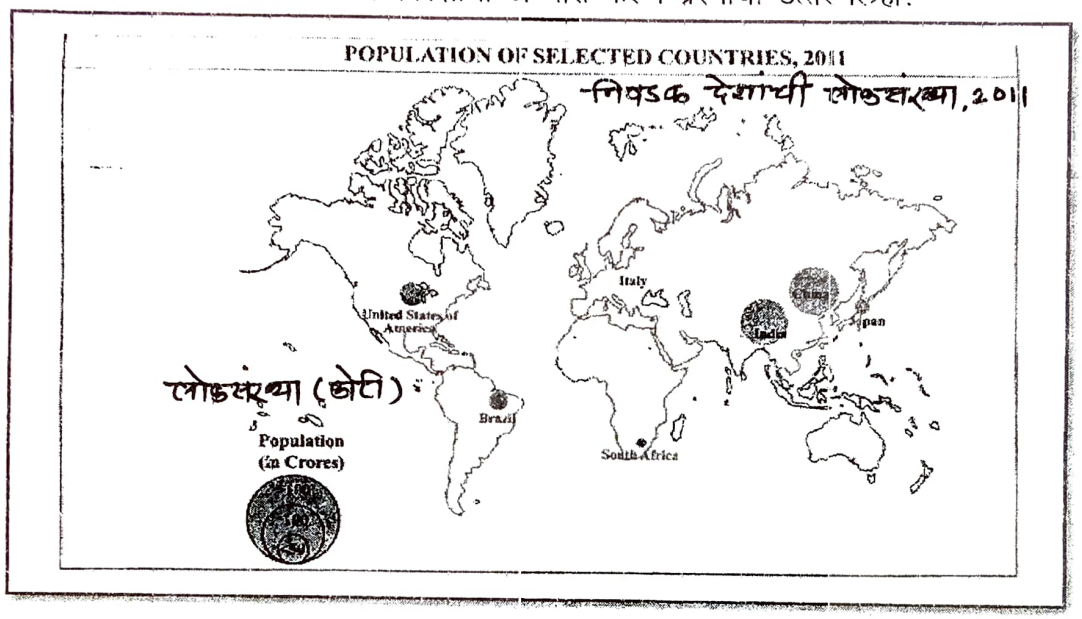


i. नकाशाचा उद्देश काय आहे? ०१

ii. नकाशामध्ये कोणते नकाशा शास्त्रीय तंत्र वापरले आहे. ०१

iii. जपानची लोकसंख्या सांगा ०१

iv. ५० कोटी पेक्षा कमी लोकसंख्या असणा–या दोन देशांची नावे सांगा. ०३

v. सर्वाधिक लोकसंख्या असलेल्या दोन देशांची नावे सांगा. कारण? ०२

vi. उत्तर अमेरिका आणि आशियाच्या लोकसंख्येची तुलना करा. ०२

प्र. १. ब. तुम्हाला दिलेल्या जगाच्या नकाशामध्ये खालील घटक दाखवून नावे द्या. परिशिष्ट – १ १०

i. कोणताही एक भूवेष्टीत देश

ii. जगातिल सर्वाधीक कॉफी उत्पादक

iii. आशियातील सर्वात मोठी पर्वतरांग

iv. भारतातील एक महानगर

v. आफ्रिकेतील कमी मानव विकास निर्देशांक असणारा देश.

vi. ॲमेझॉन वनक्षेत्र.

vii. दोन महासागरांना जोडणारा कालवा

viii. जगातील सर्वात मोठा देश

ix. सहारा वाळवंट

x. कोणताही एक लंबाकार देश.

प्र. २. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २०

अ. परिसंस्थेची व्याख्या द्या व त्याचे प्रकार सांगा.

ब. पर्यावरण म्हणजे काय सांगून त्याचे घटक स्पष्ट करा.

क. पारिस्थितीकी मनोरा यावर सविस्तर टिप लिहा.

प्र. ३. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २०

अ. वन साधनसंपत्तीसंबंधीत समस्या सविस्तर लिहा.

ब. संवर्धनाचा अर्थ द्या आणि संवर्धनाच्या पध्दती वर्णन करा.

क. संसाधनांच्या उपयोगितेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

प्र. ४. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २०

अ. टिपा लिहा: १ लोकसंख्या आणि पर्यावरण २ पर्यावरण आणि मानवी आरोग्य

ब. भारतातील लोकसंख्या वाढ नियंत्रणात आणण्यासाठी केलेल्या उपाययोजना स्पष्ट करा.

क. सुबक आकृतीच्या सहाय्याने लोकसंख्या संक्रमणाचा सिध्दांताचे वर्णन करा.

प्र. ५. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २०

अ. भारतातील स्मार्ट शहरे यावर सविस्तर टिप लिहा.

ब. स्थलांतर म्हणजे काय? स्थलांतराशी संबंधीत समस्या यावर चर्चा करा.

क. नगराची संकल्पना सांगा व सुबक आकृतीसह 'नगरी औष्णीक बेटे' स्पष्ट करा.

---

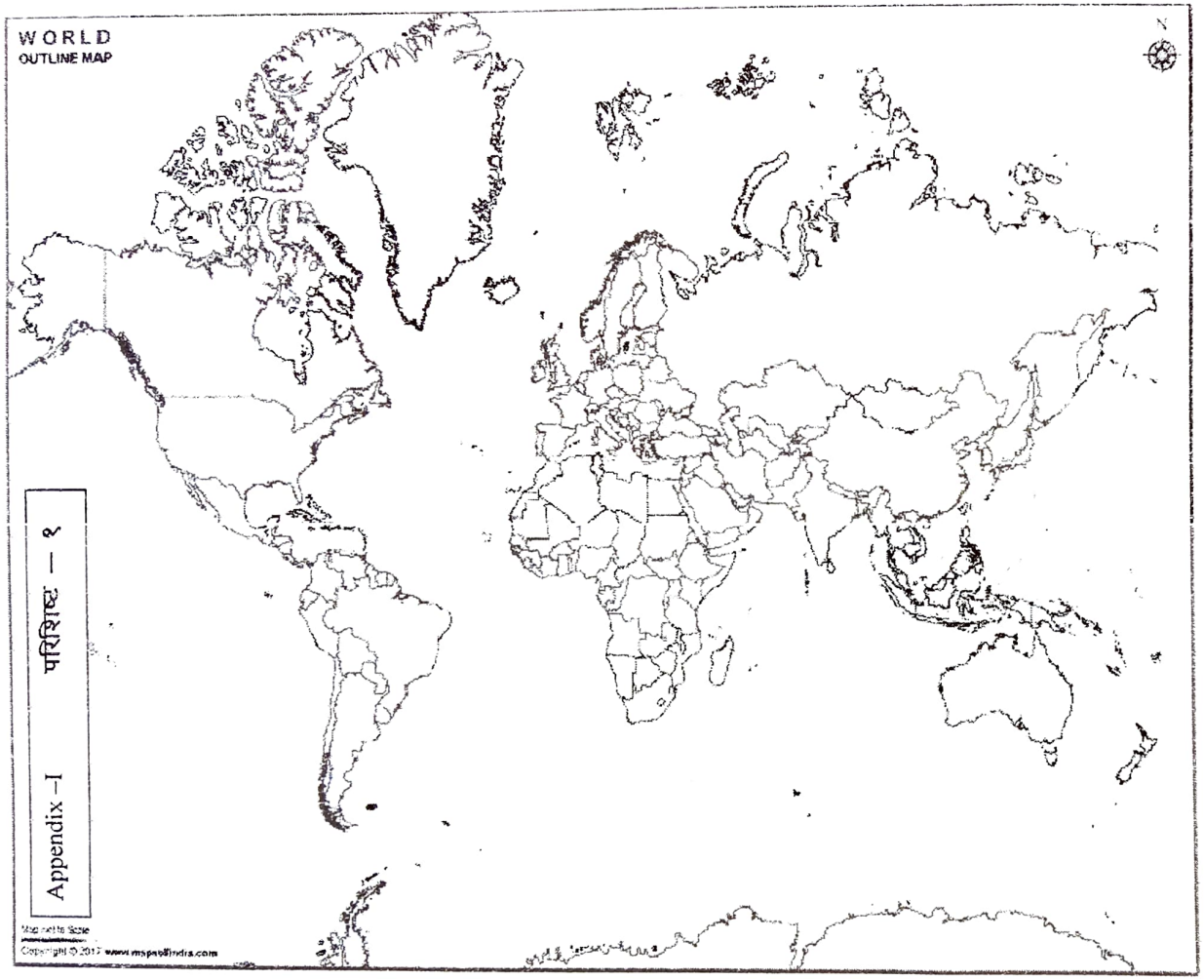


# Index / सूची

| Sr. No | Symbol चिन्ह | Name नाव |
|---|---|---|
| 1 | | |
| 2 | | |
| 3 | | |
| 4 | | |
| 5 | | |
| 6 | | |
| 7 | | |
| 8 | | |
| 9 | | |
| 10 | | |

RYBCom
6/11/23

M061123F33

**Time: 3 Hrs** **Marks : 100**

**Note:** 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

**Q.1 A) Fill in the blanks with appropriate answers (Any 10)** **(10)**

1. _____ is concerned with importing of goods and then selling the same to another country. (Import, Export, Entrepot, Exim)
2. _____objectives are also known as three fold objectives. (Organic, Social, Economic, Human)
3. _____ refers to reorganization of the business. (Liberalization, globalization, privatization, restructuring)
4. _____ environment is concerned with different aspects of population. (Demographic, Sociographic, Cultural, Political)
5. _____ is a trading block consisting of oil manufacturing countries. (SAARC, ASEAN, OPEC, NAFTA)
6. The _____ agreement of WTO pertains to patents and copyrights. (TRIPs, TRIMs, GATT, GATS)
7. Business units dealing in hotels, food and drugs need to obtain _____ license. (FHA, FCA, FDA, FAD)
8. _____ is an economic factor contributing to the growth of entrepreneurship. (Increase in Demand, Quality of product, social support, Employees complaints)
9. An entrepreneur exploits change in to _____. (opportunity, threat, strength, weakness)
10. _____ is a government initiative to promote a business unit. (Tax holiday, GST, Surcharge, Education Cess)
11. _____entrepreneur exist within an organization. (Intrapreneur, manager, Deputy Manager, leader)
12. _____ Scheme is specially meant for women entrepreneurs. (TRAED, KBP, DMA, ABC)

**Q.1B) State whether following statements are true or false. (Any 10)** **(10)**

1. Business is a socio-economic activity.
2. Objectives can be expressed in quantitative terms.
3. Satisfying shareholders is a human objective.
4. Seed capital scheme is an incentive provided to entrepreneurs in India.
5. Project report is prepared after conducting feasibility study.

6. Buy back of shares is an example of financial Restructuring.
7. Manager appoints entrepreneur.
8. Middleman is macro external environmental factor affecting business.
9. Srilanka is a member of OPEC.
10. Air India is an example of privatization.
11. TAN is mandatory for opening of Bank account.
12. All promoters are entrepreneurs but all entrepreneurs are not promoters.

**Q.2 Answer any two of the following** (15)

a) Explain the significance of business to firm and consumers.
b) State in brief social objectives of business.
c) What is privatization? Explain its impact on economy.

**Q.3 Answer any two of the following** (15)

a) What is business environment? Explain its features.
b) How is educational environment in India? Explain its impact on business.
c) State the functions of World Trade Organization.

**Q.4 Answer any two of the following** (15)

a) What do you mean by feasibility study? Explain its types.
b) What are the steps involved in setting up of a business unit?
c) Explain legal provisions relating to licensing and registration of business unit.

**Q.5 Answer any two of the following** (15)

a) State the importance of entrepreneurship in detail.
b) What are the competencies required for a successful entrepreneur?
c) Discuss the promotional incentives offered to women entrepreneurs.

**Q.6) Write notes on: (Any 4)** (20)

a) Internal Growth Strategy of business
b) ASEAN
c) Turnaround strategy
d) Types of Entrepreneur
e) Business planning process
f) Project Report

---

M06||23F33

वेळः 3 तास गुण : १००

सूचना : 1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

**प्र. १ अ खालील दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य पर्याय निवडा: (कोणतेही १०)** (१०)

१. _____ चा संबंध मालाची आयात करून मग तोच माल दुसऱ्या देशात विकण्याशी आहे.
(आयात, निर्यात, इंटरपोट, एक्झिम)

२. _____उद्दिष्टे ही तीन घडीची उद्दिष्टे म्हणून ओळखली जातात.
(सेंद्रिय, सामाजिक, आर्थिक, मानवी )

३. _____ म्हणजे व्यवसायाची पुर्नरचना होय.
(उदारीकरण, जागतिकीकरण, खाजगीकरण, पुर्नबांधणी )

४. _____ पर्यावरण, लोकसंख्येच्या विविध बाबींशी निगडीत असते.
(लोकसंख्याशास्त्रीय, समाजशास्त्रीय, सांस्कृतिक, राजकीय)

५._____ व्यापारी गटामध्ये तेल उत्पादक देशांचा समावेश होतो.
(SAARC, ASEAN, OPEC, NAFTA)

६. WTO च्या _____ करारामध्ये, पेटंटस आणि कॉपीराईटसचा समावेश होतो.
(TRIPs, TRIMs, GATT, GATS)

७. हॉटेल, अन्न आणि औषधांशी निगडीत व्यवसाय एककांना _____ परवाना मिळविणे गरजेचे आहे.
(FHA, FCA, FDA, FAD)

८. _____ हा उद्योजकतेच्या वाढीमध्ये योगदान देणारा आर्थिक घटक आहे.
(मागणीमधील वाढ, वस्तूचा दर्जा, सामाजिक पाठींबा, कर्मचारी तक्रार)

९. उद्योजक पिळवणूकीचे रूपांतर _____ मध्ये करतो.
( संधी, धोका, ताकद, दुर्बलता)

१०. _____ हा व्यवसाय एककाच्या वृद्धीसाठी सरकारने घेतलेला उपक्रम आहे.
(कर सुट्टी, GST, अधिभार, शैक्षणिक भार)

११. _____ उद्योजक संस्थेच्या आतच अस्तित्वात असतो.
( अंतर्गत उद्योजक, व्यवस्थापक, उपव्यवस्थापक, नेता)

१२. _____ योजना खास करून महिला उद्योजकांसाठी केलेली आहे.
(TRAED, KBP, DMA, ABC)

**(ब) खालील विधाने सत्य किंवा असत्य ते सांगा. (कोणतेही १०)** (१०)

१. व्यवसाय हा आर्थिक-सामाजिक उपक्रम आहे.
२. उद्दिष्टे संख्यात्मक स्वरुपात व्यक्त करता येतात.
३. भागधारकांना समाधानी ठेवणे हे मानवी उद्दिष्ट आहे.
४. बीज भांडवल योजना भारतातील उद्योजकांना प्रोत्साहन देते.

५. व्यवहार्यता अभ्यास झाल्यानंतर प्रकल्प अहवाल तयार केला जातो.
६. भागांची पुर्नखरेदी हे आर्थिक पुर्नबांधणीचे उदाहरण आहे.
७. व्यवस्थापक उद्योजकाची नियुक्ती करतो.
८. मध्यस्थ हा व्यवसायावर परिणाम करणारा बाह्य पर्यावरणाच स्थूल घटक आहे.
९. श्रीलंका हा ओपेक गटाचा सदस्य आहे.
१०. एअर इंडिया हे खाजगीकरणाचे उदाहरण आहे.
११. बँकेत खाते उघडण्यासाठी TAN अनिवार्य आहे.
१२. सर्व प्रवर्तक हे उद्योजक असतात पण सर्व उद्योजक हे प्रवर्तक नसतात.

**प्र २. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे द्या.** (१५)
अ) व्यवसायाचे संस्थेला आणि ग्राहकाला असणारे महत्त्व स्पष्ट करा.
ब) व्यवसायाची सामाजिक उद्दिष्टे थोडक्यात सांगा.
क) खाजगीकरण म्हणजे काय? त्याचा अर्थव्यवस्थेवरील परिणाम स्पष्ट करा.

**प्र ३. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे द्या.** (१५)
अ) व्यवसायिक पर्यावरण म्हणजे काय? त्याची वैशिष्टे स्पष्ट करा.
ब) भारतातील शैक्षणिक पर्यावरण कसे आहे? त्याचा व्यवसायावरील परिणाम स्पष्ट करा.
क) जागतिक व्यापार संघटनेची कार्ये सांगा.

**प्र ४. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे द्या.** (१५)
अ) व्यवहार्यता अभ्यास म्हणजे काय? त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
ब) व्यवसाय एककाची स्थापना करतानाच्या पायऱ्या कोणत्या आहेत?
क) व्यवसाय एककाच्या परवानगी आणि नोंदणीशी संबंधित कायदेशीर तरतुदी स्पष्ट करा.

**प्र ५. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे द्या.** (१५)
अ) उद्योजकतेचे महत्व थोडक्यात सांगा.
ब) यशस्वी उद्योजकास आवश्यक असणाऱ्या क्षमता कोणत्या आहेत?
क) महिला उद्योजकांना देण्यात येणाऱ्या वृद्धिविषयक प्रोत्साहनांवर चर्चा करा.

**प्र .६ थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही ४)** (२०)
अ) व्यवसायाच्या अंतर्गत वाढीची धोरणे
ब) ASEAN
क) पुर्ननफा स्थिती
ड) उद्योजकांचे प्रकार
ई) व्यवसाय नियोजन प्रक्रिया
फ) प्रकल्प अहवाल

---

M071123F41

AYBCOM
7/11/23

Marks-100

Duration-3hrs

N.B. All questions are compulsory.
Figures to the right indicate full marks

**Q1. A Explain the terms in two to three sentences (Any 5 out of 8)** **10**

1. Benefits of good external communication
2. Importance of Feedback
3. Physical Barriers to communication
4. Non-verbal communication
5. Computer Ethics
6. By-passed instructions
7. Superficial listening
8. Corporate Social Responsibility

**B Match the following terms:** **05**

| A | B |
|---|---|
| 1. Encoding | Complaints |
| 2. Upward Communication | Closed Mind |
| 3. Complete communication | Sender |
| 4. Psychological Barrier | Company |
| 5. Verbal Communication | Feedback |
| | Memo |

**C. Fill in the blanks by choosing appropriate option from the following:** **5**

1. Sirs/Dear sirs --------- is used when one is writing to a company and not to an individual.
   a) Salutation b) Complementary Close c) Signature d) CC
2. Barriers mean -------
   a) To enhance b) To obstruct c) To preserve d) To react
3. Internet was originally started by -------.
   a) Bill Gates b) Steve Jobs c) Mark Zuckerberg d) US army
4. --------communication is the authority- based communication, it is official and flows through the line of authority.
   a) External b) Inward c) Formal d) Informal
5. Communication which takes place between people of equal or almost equal status in an organization is ---- communication.
   a) Downward b) Horizontal c) Diagonal d) Grapevine

**Q.2 Write short notes on any four of the following:** **20**

1. The communication cycle
2. The vertical Channels of communication
3. Role of technology in business communication

4. Consensus
5. Blogging from business perspective
6. Decoding

**Q.3** **Answer any two of the following** **20**

1. What is listening? List down some suggestions to improve listening skills
2. Describe Cultural barriers to communication in detail
3. Bring out the importance of ethics at workplace.

**Q.4** Draft a letter of application with Resume for the post of a Sales manager at Jagrut motors, Chiplun. **10**

**Q.5** **Attempt any 4 of the following** **20**

1. Draft a letter of resignation to your employer where you are working as an event manager, since you wish to pursue higher studies.
2. You are applying for the Master's program in Financial Management at Wahington University. Draft the statement of purpose.
3. Write a letter of appreciation to your colleague who has won an excellent deal for the company.
4. Draft a recommendation letter for your former employee who has given your name as referee in his application for the post of marketing manager in another company.
5. You are selected in Starbucks, on the post of Assistant manager. Draft a letter for acceptance of the same.

**Q.6 A** **Write a paragraph on any one** **05**

1. Global Warming
2. Women Empowerment

**B** **Read the paragraph and answer the questions given below (Case study):-** **05**

In a mid-sized techno ogy company, there are persistent issues where employees are hesitant to voice their concerns or ideas during team meetings and company- wide discussions. This hesitancy to speak is negatively affecting the company's ability to innovate and address critical issues.

**Questions:** - A.Identify the barrier in the situation.

B. Discuss some means to overcome this barrier.

M071123F41

गुण: १००

कालावधी : ३ तास

टीप: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत

२. उजव्या बाजूला प्रश्नाचे गुण दर्शवलेले आहेत

प्र. १. अ) खाली दिलेल्या कोणत्याही पाच संज्ञा २ -३ ओळींत स्पष्ट करा. १०

१. उत्तम बहिर्गत संप्रेषणाचे फायदे

२. अभिप्रायाचे महत्त्व

३. संप्रेषण प्रक्रियेतील भौतिक अडथळे

४. अशाब्दिक संप्रेषण

५. संगणक वापराची नितीतत्वे

६. दुर्लक्षिलेल्या सुचना

७. वैकल्पिक श्रवण

८. व्यावसायिक सामजिक जबाबदारी

ब. योग्य जोड्या जुळवा. :- ५

| क्र. | गट'अ' | | गट 'ब' |
|---|---|---|---|
| १. | संकेतीकरण | I | तक्रारी |
| २. | उर्ध्वगामी संप्रेषण | II | संकुचित मन |
| ३. | पूर्ण संप्रेषण | III | प्रेषक |
| ४. | मानसिक अडथळे | IV | कंपनी |
| ५. | शाब्दिक संप्रेषण | V | अभिप्राय |
| | | VI | कार्यालयीन ज्ञापन / मेमो |

क. रिकाम्या जागी दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य शब्द लिहा. ५

१ ) Sirs/ Dear Sirs ही _____ एखाद्या कंपनीला पत्र लिहिताना वापरली जातात, परंतु एखाद्या व्यक्तीला पत्र लिहिताना वापरली जात नाहीत.

अ) अभिवादने ब) समापन /समारोप क) सही ड) CC

२) अडथळा म्हणजे ____

अ) वाढवणे ब) अडवणूक करणे क) जतन करणे ड) व्यक्त होणे

३) Internet ची सुरुवात_____ यांनी केली.

अ) बील गेट्स ब)स्टीव्ह जॉब्स क) मार्क झुकरबर्ग ड)अमेरिकन सैन्य

४) ____ संप्रेषण हे प्राधिकरण आधारित संप्रेषण आहे, जे अधिकृत असून प्राधिकरणाच्या ओळीतून घडते.

अ) बहिर्गत ब) अंतर्गत क) औपचारिक ड) अनौपचारिक

५) एखाद्या आस्थापनातील समान पातळीवर काम करणाऱ्या व्यक्तींमध्ये घडून येते, त्याला ____ संप्रेषण असे संबोधतात.

अ)अधोगामी ब) क्षितीज समांतर क)कर्णरेषीय/ तिरपे ड)ग्रेपवाईन

प्र.२) खालीलपैकी कोणत्याही चार संक्षिप्त टीपा लिहा. २०

१) संप्रेषण प्रक्रिया

२) संप्रेषणाची अनुलंब माध्यमे

३) व्यावसायिक संप्रेषणातील तंत्रज्ञानाची भूमिका

४) सर्वानुमती

५) व्यावसायिक दृष्टीने केलेले ब्लॉगिंग

६) संकेतउकल

प्र.३) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. २०

१) श्रवण म्हणजेकाय? ते सुधारण्यासाठी उपयुक्त असणाऱ्या सूचना लिहा.

२) संप्रेषण प्रक्रियेतील सांस्कृतिक अडथळे विषद करा.

३) कामाच्या ठिकाणी बाळगायच्या नैतिकतेचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.४) जागृत मोटर्स, चिपळूण येथे सेल्स मॅनेजर या पदासाठी रेझ्युमेसह अर्जाचे पत्र तयार करा. १०

प्र.५) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. २०

१.तुम्हाला उच्चशिक्षण घ्यायचे असल्यामुळे सध्या कार्यरत असणाऱ्या इव्हेंट मॅनेजर यापदाचा राजीनामा द्यायचा आहे. अशा आशयाचे पत्र तुमच्या नियोक्त्याला लिहा.

२. तुम्ही वॉशिंग्टन युनिव्हर्सिटीमध्ये फायनान्शिअल मॅनेजमेंटमधील मास्टर्स प्रोग्रामसाठी अर्ज करत आहात. उद्देशाच्या विधानाचा मसुदा तयार करा.

३.कंपनीसाठी उत्कृष्ट करार घडवून आणलेल्या तुमच्या सहकाऱ्याला कौतुकाचे पत्र लिहा.

४.तुमच्या माजी कर्मचाऱ्यासाठी शिफारसपत्र तयार करा ज्याने दुसऱ्या कंपनीत मार्केटिंग मॅनेजरच्या पदासाठी रेफरी म्हणून तुमचे नाव दिले आहे.

५.तुमची स्टारबक्समध्ये असिस्टंट मॅनेजरच्या पदावर निवड झाली आहे. ते स्वीकारण्यासाठी पत्र तयार करा.

प्र. ६.अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर परिच्छेद लिहा. ०५

१. जागतिक तापमानवाढ

२. महिला सक्षमीकरण

ब. खालील परिच्छेद वाचून त्यावर आधारित प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (केस स्टडी) ०५

In a mid-sized technology company, there are persistent issues where employees are hesitant to voice their concerns or ideas during team meetings and company- wide discussions. This hesitancy to speak is negatively affecting the company's ability to innovate and address critical issues.

Questions: - A. Identify the barrier in the situation.

B. Discuss some means to overcome this barrier.

FYBCom
8/11/23

MC81123F49

Time: 3 Hrs. Full Marks: 100

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Use of simple calculator is allowed.
3) Figures to right indicate full marks.

**Q.1 Attempt any four of the following.** **(20)**

a) How many shares of market value Rs. 800 were sold for the amount of Rs. 39840, the brokerage being 0.4%?

b) Suresh bought one share of face value Rs. 100, for Rs. 2000. If the company declared a dividend of 300%.
i) What will be his dividend?
ii) What will be his rate of return?

c) An investor buys 250 shares at market value of Rs. 80 each. How much money is required for the transaction, if the brokerage was 0.5 %?

d) An investor invested Rs. 20000 in a mutual fund at NAV of Rs. 230 and entry load of 2%. If the fund declared the dividend of 50%, find the dividend received by him.

e) An investor joined the S I.P. scheme for M.F. under which he would invest Rs. 750 for 4 months. If the NAVs for each month are Rs.75, Rs.60, Rs.25 and Rs.50, find the arithmetic mean of the prices of the units and comment.

**Q.2 Attempt any four of the following.** **(20)**

a) A 3 digit number is to be formed using the digits from 0 to 9. How many such numbers can be formed if the repetition of the digits is,
i) allowed
ii) not allowed

b) From 5 professors and 7 students, A committee of 4 is to be formed in how many ways this can be done if the committee contains:
a) Exactly 3 professors
b) At least 3 professors
c) At most 2 professors

c) Find the number of distinct permutations of the letters of the words,
i) SURROUNDINGS
ii) COMMITTEE

d) Minimize $z= 5x+10y$ subject to $5x+8y\leq 40$, $3x+y\leq 12$, $x\geq 0$, $y\geq 0$.

e) A company manufactures two type of bags S: Small and B: Big. The raw materials and labour available per day are 60 units and 50 hours respectively. S requires 2 units of raw material and 5 hours of labour whereas B requires 6 units of raw material and 2 hours of labour. It is observed that however they try, the total number of bags produced per day does not exceed 12. Solve the problem for maximizing the profit, if the profit for small bag is Rs.50 and for big one is Rs.100.

1

**Q.3** **Attempt <u>any four</u> of the following.** (20)

a) Find the arithmetic mean and mode for the following data.

| Class Intervals | 0-20 | 20-40 | 40-60 | 60-80 |
|---|---|---|---|---|
| Frequencies | 10 | 25 | 50 | 70 |

b) Find the Quartiles in of the following data.

| Weight (kgs) | 45-50 | 50-55 | 55-60 | 60-65 | 65-70 | 70-75 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| No. of Students | 16 | 17 | 20 | 21 | 14 | 12 |

c) Find $D_5$ and $P_{70}$ for the following distributions:

| Marks | 0-10 | 10-20 | 20-30 | 30-40 | 40-50 | 50-60 | 60-70 | 70 & above |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| No. of Students | 8 | 12 | 20 | 34 | 30 | 25 | 17 | 4 |

d) Find out the value of quartile deviation and its coefficient for the following data.

| Roll No. | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Marks | 20 | 25 | 40 | 12 | 31 | 15 | 60 |

e) Calculate the variance and standard deviation for the following data.

| x | -2 | -1 | 0 | 1 | 2 |
|---|---|---|---|---|---|
| f | 2 | 5 | 6 | 4 | 3 |

**Q.4** **Attempt <u>any four</u> of the following.** (20)

a) One card is drawn from a pack of well shuffled cards. Find the probability that it is,
   i) a king
   ii) a face card
   iii) a spade
   iv) a spade or a king

b) An unbiased die is thrown. Find the probability of getting,
   i) an odd number
   ii) a number greater than 2
   iii) a number is divisible by 2
   iv) a number up to 5

c) Two cards are drawn from a pack of cards. Find the probability that,
   i) both are hearts
   ii) one is heart and other is spade

d) A box contains 36 tickets numbered 1 to 36. One ticket is drawn at random. Find the probability that the number on the ticket is either divisible by 3 or is a perfect square.

e) Find the Mean and Variance for the random variable X whose probability mass function is given by

| x | 1 | 2 | 3 | 4 |
|---|---|---|---|---|
| P(x) | 1/8 | 1/2 | 1/8 | 1/4 |

**Q.5** **Attempt any four of the following.** **(20)**

a) The following matrix gives the payoff in rupees of different strategies (acts) $S_1$, $S_2$, $S_3$ against different events $E_1$, $E_2$, $E_3$:

| Strategy | Events | | |
|---|---|---|---|
| | $E_1$ | $E_2$ | $E_3$ |
| $S_1$ | 30,000 | 40,000 | 25,000 |
| $S_2$ | 50,000 | 45,000 | 10,000 |
| $S_3$ | 40,000 | 40,000 | 40,000 |

What decision can be taken using maximax and minimax regret criteria?

b) You are given the following payoff table for three acts $A_1, A_2, A_3$ and the states of nature $E_1, E_2, E_3$.

| States of nature | $A_1$ | $A_2$ | $A_3$ |
|---|---|---|---|
| $E_1$ | 25 | -10 | -125 |
| $E_2$ | 400 | 440 | 400 |
| $E_3$ | 650 | 740 | 750 |

The probabilities of the states of nature are 0.1, 0.7, and 0.2 respectively. Find the optimum decision using EMV criterion.

c) The Research department of consumer products division has recommended the marketing department to launch soap with 3 different perfumes. The marketing manager has to decide the type of perfume to launch under the following estimated payoff for various levels of sales.

| State of nature | Estimated sales (units) | | |
|---|---|---|---|
| | 25000 | 15000 | 10000 |
| I | 200 | 25 | 20 |
| II | 30 | 20 | 10 |
| III | 50 | 30 | 5 |

What decision can be taken using Maximin and Laplace criteria?

d) ABC company is evaluating 4 alternatives on investments whose returns are based on the state of economy fair, good and great with probability 0.2, 0.5 and 0.3 respectively. The returns are as follows:

| Alternatives | Fair | Good | Great |
|---|---|---|---|
| P | 1000 | 3000 | 6000 |
| Q | 500 | 4500 | 6800 |
| R | 0 | 5000 | 8000 |
| S | -4000 | 6000 | 8500 |

Draw decision tree and determine the expected return for each alternative. Give your decision using EMV.

e) Determine the best decision according to EOL criterion for the following pay-off table:

| States of nature | Alternatives | | | Probability |
|---|---|---|---|---|
| | A | B | C | |
| $S_1$ | 12 | 22 | 15 | 0.5 |
| $S_2$ | 24 | 30 | 20 | 0.2 |
| $S_3$ | 15 | 25 | 10 | 0.3 |

*******